

SELETUSKIRI

maeluministri määruse „Vesiviljelusloomade tauditõrjeprogrammi rakendamise toetus” eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Maaeluministri määrus „Vesiviljelusloomade tauditõrjeprogrammi rakendamise toetus” kehtestatakse kalandusturu korraldamise seaduse § 19 lõike 1 ja § 5 lõike 1 alusel.

Määruse eesmärk on sätestada „Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi rakenduskava 2014–2020” (edaspidi *rakenduskava*) meetme „Vesiviljelusloomade tauditõrjeprogrammi rakendamise toetus” raames toetuse andmise ja kasutamise tingimused ja kord. Vesiviljelusloomade tauditõrjeprogrammi rakendamise toetust (edaspidi *toetus*) saab taotleda nende tegevuste elluviimiseks, mis on vajalikud ühise kalanduspoliitika rakendamiseks ja selleks, et saada parem ülevaade nendest vesiviljelusloomade pidamiskohtadest, mis tuleb registreerida ja millel peab olema tegevusluba, ja ülevaade vesiviljelusloomade liikumisest ning tõkestada ohtlike veeloomataudide levikut, andes loomade ja loomsete saadustega kauplemiseks vajalikud garantiid. Määrus on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320–469) (edaspidi *määrus (EL) nr 1303/2013*).

Määrus on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 508/2014 Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EÜ) nr 2328/2003, (EÜ) nr 861/2006, (EÜ) nr 1198/2006/ ja (EÜ) nr 791/2007 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1255/2011 (ELT L 149, 20.05.2014, lk 1–66) (edaspidi *määrus (EL) nr 508/2014*), artikli 19 lõike 1 alusel heaks kiidetud „Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi 2014–2020 rakenduskavaga.”

Eelnõu valmistasid ette Maaeluministeeriumi kalamajandusosakonna turukorralduse ja kaubanduse büroo peaspetsialist Tuuli Teppo (tel 625 6115, tuuli.teppo@agri.ee). Eelnõu juriidilise ekspertiisi tegi Maaeluministeeriumi õigusosakonna nõunik Marion Saarna-Kukk (tel 625 6229, marion.saarna-kukk@agri.ee) ja eelnõu keeleteimetaja on sama osakonna peaspetsialist Leeni Kohal (tel 625 6165, leeni.kohal@agri.ee).

Põllumajanduse ja kalanduse valdkonna arengukavas aastani 2030 on üks eesmärkidest luua tingimused majanduslikult elujõulisemale ja konkurentsivõimelisemale vesiviljelussektorile. Riigis valitsev loomade tervise ja heaolu tase mõjutab loomade ja loomsete saadustega kauplemise võimalusi Euroopa Liidus ning ekspordil kolmandatesse riikidesse. Samuti edendatakse loomade tervise poliitikaga häid tavasid, mis ennetavad loomahaiguste levikut ning on vastavuses loomakaitse ja säästva arengu põhimõtetega.

Loomataudide ennetamiseks ja tõrjeks koostab Veterinaar- ja Toiduamet (edaspidi *VTA*) riiklikud loomatauditõrjeprogrammid. Riiklik loomatauditõrjeprogramm veeloomataudide kohta hõlmab kõiki vesiviljelustoodete tootmisega tegelevaid ettevõtteid, mille puhul on kalahaiguste, viirusliku hemorraagilise septitseemia (VHS) ja kalade vereloomeorganite infektsioosse nekroosi (IHN) esinemise risk. Loomatauditõrjeprogrammi rakendusmeetmed kinnitatakse VTA peadirektori käskkirjaga ning need on aastate kaupa leitavad ka VTA veebilehelt. Põllumajandusministri 25. novembri 1999. a määruse nr 34 „Teatamiskohustuslike ja

registreerimiskohustuslike loomataudide loetelu kinnitamine“ kohaselt on VHS ja IHN teatamiskohustuslikud veeloomataudid. Samuti tuleb teatada muude veeloomataudide esinemisest loomatauditörje seaduse § 38 lõike 3 kohaselt. Eestis on diagnoositud IHN-i juhtumeid 2018. aastal kaks korda ning VHS-i esinemist diagnoositi viimati 2011. aasta detsembris. Nimetatud taudid leiti seireprogrammiga hõlmatud kalakasvandustes riikliku seire käigus.

Määruse eesmärk on saavutada riigi tasandil taudivaba piirkond Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 652/2014 (edaspidi *määrus (EL) nr 652/2014*) II lisas loetletud kalahaiguste viiruslik hemorraagiline septitseemia (VHS) ja kalade vereloomeorganite infektsioone nekroos (IHN) suhtes.

Vesiviljelusloomade pidamiseks peab loomapidaja olema registreeritud Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ameti (edaspidi *PRIA*) põllumajandusloomade registris. Samuti peab PRIA-s registreerima vesiviljelusloomade pidamiseks kasutatava hoone või rajatise või selleks piiritletud ala. Ettevõtja, kes soovib tegeleda veeloomade pidamisega turuleviimise eesmärgil, peab enne tegevuse alustamist omama tegevusluba. Tegevusluba on järelevalveasutuse väljastatud luba tegevuse alustamiseks. Nimetatud järelevalveasutuseks on VTA.

Vesiviljelusloomade liikumisel ehitiste vahel ja liikmesriikide vahel nendega kauplemisel peab arvestama vesiviljelustsooni ja -piirkonna taudialase kategooriaga. Kategooriaid on viis, millest I kategooria on kõrgeim ehk taudivaba staatusega vesiviljelustsoon või -piirkond. Riikliku tauditörjeprogrammi rakendamisel taudivaba staatuse saavutamisel saab asustusmaterjali importida ainult kõrgeima kategooriaga piirkonnast. Ühtlasi suureneb taudivabade karjade arv, mis tagab lihtsama ligipääsu eksportturule. Lisaks saab riik parema ülevaate nendest vesiviljelusloomade pidamiskohtadest, mis tuleb registreerida ja millel peab olema tegevusluba, ning vesiviljelusloomade liikumisest. Seeläbi suureneb võimekus tõkestada ohtlike veeloomataudide levikut ning anda loomade ja loomsete saadustega kauplemiseks vajalikud garantiid.

Veeloomataudid avaldavad suurt mõju ja toovad kahjumit vesiviljelusega tegelevale sektorile ning võivad mõjutada ka looduslike veeloomade populatsioone. Nende ohtude vältimiseks, kontrollimiseks ja likvideerimiseks kehtestati Euroopa Nõukogu direktiiv 2006/88/EÜ, 24. oktoober 2006, vesiviljelusloomade ja vesiviljelustoodete loomatervishoiunõuete ning teatavate veeloomadel esinevate taudide ennetamise ja tõrje kohta. Direktiivi rakendamiseks on Eestis vastu võetud põllumajandusministri 13. augusti 2008. a määrus nr 85 „Veeloomataudide tõrje eeskiri,“ millega sätestatakse tegutsemisjuhised veeloomal esineva taudi ennetamiseks ja tõrjeks.

Võttes arvesse veeloomataudide levikuga seotud riske ja tulenevalt loomatauditörje seaduse §-st 43³ koostatakse veeloomatauditörje riiklik programm, mis on veeloomataudide ennetamise ja tõrjemenetluste täpsustatud kava. Programmi eesmärk on kindlaks teha veeloomataudi VHS või IHN olemasolu või nende puudumine asjaomaste veelooma liikide populatsioonis Eestis. VHS või IHN diagnoosimisel kalakasvanduses tehakse tauditörjet eesmärgiga saavutada või taastada taudivabadus. Suurem eesmärk on saavutada VHS ja IHN vabadus kogu riigis. Programm on välja töötatud kooskõlas loomatauditörje seadusega ning selle rakendusaktidega. Programmi rakendamiseks uuritakse veeloomataudidele vastuvõtlikke veeloomi põllumajandusministri 13. augusti 2008. a määruse nr 85 „Veeloomataudide tõrje eeskiri¹“ lisa 1, komisjoni rakendusotsuse, 11. september 2015, nr 2015/1554 ning Euroopa Liidu kalahaiguste referentlabori proovivõtu ja diagnostika juhendite kohaselt.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määruse eelnõu koosneb 11 paragrahvist. Määruse lahutamatuks osaks on määruse lisad 1 ja 2.

Eelnõu §-s 1 sätestatakse määruse reguleerimisala. Eelnõu kohaselt kehtestatakse rakenduskava raames antava vesiviljelusloomade tauditörjeprogrammi rakendamise toetuse andmise ja kasutamise tingimused ja kord.

Eelnõu § 2 lõikes 1 on sätestatud meetme raames toetatavad tegevused. Eelnõu kohaselt toetatakse määruse (EL) nr 508/2014 artikli 56 lõike 1 punktis a nimetatud tegevusi. Teisisõnu toetatakse tauditõrjeprogrammis ette nähtud tegevusi ja hüvitatakse kohustuste täitmisega seotud kulusid kooskõlas määruse 652/2014 tingimustega. Selgitav märkus siinkohal on, et määruse (EL) nr 508/2014 artikli 56 lõikes 1 on sõnastatud, et Euroopa Merendus- ja Kalandusfondist võib toetada eelnimetatud kulusid kooskõlas nõukogu otsuse 2009/470/EÜ tingimustega. Nimetatud nõukogu otsus 2009/470/EÜ on aga kehtetu alates 29.06.2014. a ning selle asemel kehtib Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 652/2014. Seega peab vesiviljelusloomade tauditõrjeprogramm olema kooskõlas määruse (EL) nr 652/2014 tingimustega ning muu hulgas selle artikliga 9, mille kohaselt võib toetusi anda Euroopa Liidu liikmesriikide ühe- või mitmeaastastele programmidele, mille eesmärk on sama määruse artikli 10 kohaselt loetletud loomataudide ja zoonooside likvideerimine, tõrje ja seire. Määruse (EL) nr 652/2014 raames toetatavad tegevused on kooskõlas rakenduskavaga ja selles määratletud toetuse eesmärkidega ning nende järele on põhjendatud vajadus. Rakenduskavas määratletud tauditõrjeprogrammi toetuse eesmärgiks on loomade tervist ja heaolu arvestades tagada vesiviljelussektori jätkusuutlikkus ja konkurentsivõime. Seega panustatakse kvaliteetsesse sektori toodangusse ning loomsete saadustega kauplemise võimalustesse. Ühtlasi paranevad tarbijateadlikkuse kasvades võimalused kasutada kohalike vesiviljelustoodetega varustamisel koduturu eeliseid. Loomade tervise poliitikaga edendatakse loomahaiguste leviku ennetamist vastavuses loomakaitse ja säästva arengu põhimõtetega.

Eelnõu § 2 lõikes 2 on sätestatud toetuse vorm. Määruse (EL) 1303/2013 artikli 67 lõike 1 punkti a kohaselt hüvitatakse toetatava tegevusega seotud otsesed kulud tegelikult tehtud ja välja makstud abikõlblike kulude alusel. See tähendab, et kulutuste eest peab enne maksetaotluse esitamist olema täielikult tasutud. Sama lõike punkti d kohaselt hüvitatakse tegevuse elluviimisega seotud kaudsed kulud kindlamääralise rahastamise vormis. Seega kohaldatakse kulukategooria suhtes protsendimäära, mis selle määruse puhul on kuni 15% abikõlblikest personalikuludest ((EL) 1303/2013 artikkel 68 lõige 1 punkt b).

Eelnõu §-s 3 sätestatakse, et omafinantseeringu minimaalne määr on 50%. Minimaalse määra nõue põhineb määruse (EL) nr 652/2014 artikli 5 punktis 1 sätestatul, mille kohaselt ei tohi liidu rahaline toetus ületada 50% rahastamiskõlblikest kuludest, kui toetust antakse toetusena.

Eelnõu §-s 4 sätestatakse kulude abikõlblikkus.

Eelnõu § 4 lõikes 1 viidatakse abikõlblike kulude loetelule ning makseviisidele, mis tulenevad Euroopa Liidu õigusest. Tauditõrjeprogrammi raames tehtavad kulud peavad olema kooskõlas määruses (EL) nr 652/2014 sätestatud rahastamiskõlblike kuludega. Nendeks on loomadelt proovivõtmisega seotud kulud, katsetega seotud kulud, võimalikud loomade väärtuse hüvitused, hukkamise ja tapmise kulud, programmi raames vaktsiinidooside, vaktsiinide ja peibutusõõtade ostmise, säilitamise, haldamise ja jaotamise ning vaksineerimise kulud ning puhastamise ja desinfitseerimise kulud. Abikõlblikud on vaid need kulud, mis on kavandatud vastavalt Euroopa Komisjonile esitatud rakendusotsuse (EL) 2015/2444 VI lisas sätestatud vormile „Standardnõuded vesiviljelusloomade haiguste riiklike likvideerimisprogrammide esitamiseks.“

Abikõlblikud on ka määruse (EL) nr 1303/2013 artiklite 65, 68 lõike 1 punkti b ja artikli 68 a lõikega 5 kooskõlas olevad kulud. Artikkel 65 sätestab kulude rahastamiskõlblikkuse nõuded üldisemalt. Seevastu artikli 68 lõike 1 punkti b alusel on võimalik arvestada kaudseid kulusid kindla määrana kuni 15 protsendi ulatuses abikõlblikest personalikuludest. Lisaks võimaldab artikli 68 a lõige 5 arvutada selle isiku personalikulud, kelle tööülesanded on tauditõrjeprogrammi tegevusega seotud osa-ajaliselt, kindla protsendina tööjõukulude brutosummast vastavalt tegevuse elluviimiseks kuu kohta kindlaks määratud protsendile töötatud ajast. Sellisel juhul peab tööandja andma töötajale dokumendi, milles on see protsent kindlaks määratud.

Eelnõu § 4 lõikes 2 sätestatakse, millistele nõuetele vastavad otsesed personalikulud. Toetatava tegevuse rakendamisega otseselt seotud personalikuludeks loetakse selle määruse kohaselt tegevusi (otseselt) elluviiva töötaja, ametniku ja eksperdi tööjõukulud proportsionaalselt tauditõrjeprogrammi elluviimiseks kulunud ajaga. Otsesed personalikulud on ka ametist vabastamise, töölepingu lõpetamise ja muud seadusest tulenevad hüvitised ning seadusest tulenevad maksud ja maksed tööjõukuludelt. Abikõlblikud kulud on ka tegevusi ellu viiva töötaja, ametniku ja eksperdi tööjõukulud, sealhulgas töötasud, hüvitised ning seadusest tulenevad maksud ja maksed.

Eelnõu § 4 lõikes 3 esitatakse tegevuse elluviimisega seotud abikõlblike kaudsete kulude loetelu. Kaudsete kulude hulka arvatakse kulud bürootarvetele, sidekulud, kontoritehnika ja mööbli soetamise kulud, riist- ja tarkvara soetamise ja hoolduse kulud, transpordikulud, kommunaalkulud ja kaudsed personalikulud. Kaudsete personalikuludena käsitatakse näiteks raamatupidaja, sekretäri, personalitöötaja ja haldustöötaja tööjõukulusid.

Kaudsete kulude hulka ei arvata neid transpordikulusid, mis on seotud vesiviljelusloomade kõrvaldamisega. Need kulud hüvitatakse nende tegemist tõendavate kuludokumentide alusel.

Eelnõu § 4 lõike 4 kohaselt on abikõlblik vastavalt määrusele (EL) nr 1303/2013 käibemaks juhul, kui see ei ole riigi käibemaksuõiguse alusel tagasi nõutav.

Eelnõu § 4 lõike 5 kohaselt hüvitatakse toetatava tegevuse elluviimise käigus tekkinud kaudne abikõlblik kulu ulatuses, mis ei ületa 15 protsenti abikõlblikest otsestest personalikuludest. Kaudsete kulude hüvitamise korral toetuse väljamaksmisel ei ole vaja tõendada kulu tegelikku maksumust ja tasumist ning seda ka ei kontrollita.

Määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 68 lõike 1 punkt b sätestab ühtse määra arvutamise aluseks abikõlblikud otsesed personalikulud. Seetõttu on vajalik eristada otseseid ehk sisulisi tegevusi tegeva personali ja kaudseid ehk administreerivaid tegevusi tegeva personali kulusid. Otsesed kulud on sellised kulud, mis on otseselt seotud ametniku või töötaja tegevusega ja mille puhul on võimalik näidata seost selle tegevusega (näiteks töötaja tabeli kaudu). Otseseks personaliks loetakse tauditõrjeprogrammi elluviimisega tegelevad isikud.

Kaudsed kulud on kulud, mis ei ole otseselt seotud põhitegevusega ning mida on keerukas jagada põhitegevuste ja muude tegevuste vahel. Selliste kulude hulgas on halduskulud, mille puhul on raske kindlaks määrata asjaomasele tegevusele kulunud summat (näiteks juhtimiskulud, värbamiskulud, raamatupidaja kulud, telefoni-, vee- või elektrikulud, ruumide üürimise või rentimise kulud ja muud sellised kulud).

Kui toetust makstakse otsestest personalikuludest arvestatud ühtse määra (15 protsenti) alusel kaudsete kulude hüvitamiseks, siis toetuse abikõlblik kogusumma arvutatakse järgmiselt:

abikõlblik otseste personalikulude summa + 15 protsenti kaudsete kulude summa (§ 4 lõike 4 kohaselt) + ülejäänud abikõlblikud kulud kuludokumentide alusel (§ 4 lõike 1 kohaselt).

Vesiviljelusloomade tauditõrjeprogrammi rakendamise toetuse väljamaksmiseks kavandatakse kasutada kindlamääralise rahastamise vormi. See tähendab, et kui tegevuse elluviimisel tekib kaudseid kulusid, võib neid hüvitada ühtse määrana, mis on 15 protsenti abikõlblikest otsestest personalikuludest. Tegu on kulude lihtsustatud hüvitamisega, mille rakendamise eesmärk on lihtsustada menetlust valdkondades, kus on palju kuludokumente väikeste kulutuste kohta.

Personalikulud on kulud, mis tulenevad tööandja ja töövõtja vahelisest lepingust või käskkirjast ametniku puhul või teenuse osutamise lepingust koosseisuvälistele töötajatele (tingimusel, et kulud on selgelt eristatavad). Need sisaldavad ka makse ja töövõtjate sotsiaalkindlustusmaksu,

samuti tööandja kohustuslikke sotsiaalmakse. Seetõttu ei loeta personalikuludeks reisi- ega töölähetuskulusid.

Otseste, kaudsete ja personalikulude mõistet on täpsemalt kirjeldatud komisjoni juhendis Euroopa Struktuuri ja Investeeringufondidele (*European Structural and Investment (ESI) Funds Guidance on Simplified Cost Options (SCOs): Flat rate financing, Standard scales of unit costs, Lump sums (under Articles 67 and 68 of Regulation (EU) No 1303/2013, Article 14(2) – (4) of Regulation (EU) No 1304/2013 and Article 19 of Regulation (EU) No 1299/2013*).

Kui personalikulu hüvitatakse tegelike kulude alusel ning töötaja või ametnik täidab lisaks rakenduskava raames tehtavale tööle samas asutuses ka muid tööülesandeid, tõendatakse rakenduskava heaks töötatud aega töötaja tabeliga (§ 9 lõike 1 punkti 8 kohaselt).

Eelnõu § 4 lõike 6 kohaselt on toetatava tegevusega seotud kulud lähtuvalt määruse (EL) nr 652/2014 artikli 13 punktist 4 abikõlblikud alates riikliku tauditõrjeprogrammi rakendamise esimese aasta 1. jaanuarist. Sama punkti kohaselt võiksid kulud olla abikõlblikud kuni samas määruuses sätestatud rakendamisperioodi lõpuni (s.o. programmi rakendamise viimase aasta 31. detsember), kuid riigi kitsenduste tõttu peab taotleja tegevuse lõpetamisel arvestama varasema kuupäevaga. Nimelt kalandusturu korraldamise seadusest tulenevalt on toetuse saaja kohustatud viima ellu toetatava tegevuse ning esitama kõik tegevusega seotud kuludokumendid mitte hiljem kui 2023. aasta 30. juunil.

Eelnõu § 5 kohaselt on mitteabikõlblikud kulud mitterahalised sissemaksed, amortisatsioonikulud, maaostu kulud ja laenuintressid. Need tulenevad määruse (EL) nr 1303/2013 artiklist 69. Samuti on mitteabikõlblikud määruse (EL) nr 508/2014 artiklis 11 nimetatud tegevuste elluviimisega seotud kulud, mille hulka kuuluvad laeva püügivõimsust suurendavate toimingute või seadmete kulud, uute kalalaevade ehituse või impordi kulud, püügitegevuse ajutise või alalise peatamise kulud, uurimusliku kalapüügi kulud, ettevõtte omandi ülemineku kulud ning varude otsese taastasustamise kulud, välja arvatud juhul, kui see on liidu õigusaktis ette nähtud looduskaitsemeetmena või kui tegemist on eksperimentaalse taastasustamisega.

Eelnõu § 6 lõikes 1 sätestatakse toetuse taotleja. Toetust antakse täidesaatva riigivõimu asutusele, milleks selle määruse puhul on VTA.

Eelnõu § 6 lõike 2 kohaselt esitab taotleja taotluse PRIA-le, kes on määratud täitma vahendusametuse ülesandeid. PRIA täidab vahendusametuse korraldusametuse ja sertifitseerimisametuse ülesandeid, mille täitmine on temale pandud kalandusturu korraldamise seadusega või valdkonna eest vastutava ministri kärkkirjaga. Toetuse taotlemiseks esitab taotleja PRIA-le taotluse elektrooniliselt PRIA e-teenuse keskkonna kaudu.

Eelnõu § 6 lõike 3 kohaselt esitab taotleja PRIA e-teenuste keskkonna kaudu taotlust esitades määruse lisa 1 kohased andmed. Seega peab taotlus sisaldama andmeid taotluse ja taotleja ning tegevusse kaasatud töötaja ja ametniku kohta, samuti tegevuse eelarve kohta. Määruse lisa 1 on sätestatud taotlusele esitatavad nõuded, sealhulgas andmete loetelu, mis sisaldab teenistuja või töötaja ametikirjeldust, mis kajastab töö eesmärki, tööülesandeid, tingimusi ning töösuhte algust ja lõppu. Samuti on kirjeldatud tellitava töö või teenuse eesmärki ja vajaduse põhjendust, tegevust ennast ning selle eelarvet. Tegevuse kirjeldus on vajalik selleks, et paremini hinnata kavandatava tegevuse abikõlblikkust ja vastavust rakenduskava eesmärkide elluviimisele.

Koos lisa 1 nimetatud andmetega esitab taotleja PRIA e-teenuste keskkonna kaudu komisjoni rakendusotsuse (EL) 2015/2444 VI lisa sätestatud vormi „Standardnõuded vesiviljelusloomade haiguste riiklike likvideerimisprogrammide esitamiseks“ ja komisjoni otsuse programmi heakskiitmise ja kaasrahastamise kohta määruse (EL) nr 652/2014 artikli 13 lõigete 2 ja 4 kohaselt.

Määruse (EL) nr 652/2014 artiklis 9 sätestatud riiklikud programmid esitatakse Euroopa Komisjonile interneti teel. Seda tehakse komisjoni rakendusotsuses (EL) 2015/2444, millega kehtestatakse liikmesriikidele teatavate loomahaiguste ja zoonooside riiklike likvideerimis-, tõrje- ja järelevalveprogrammide esitamise standardnõuded ühenduse rahalise toetuse saamiseks, sätestatud nõuete kohaselt. Vesiviljelusloomade haiguseid käsitlevate programmide puhul tuleb esitada nimetatud rakendusotsuse VI lisa kohaselt täidetud vorm. VI lisa vorm sätestab standardnõuded vesiviljelusloomade haiguste riiklike likvideerimisprogrammide esitamiseks, muu hulgas ka nende haiguste puhul, mille suhtes on kavas Eestis vesiviljelusloomade tauditõrjeprogrammi rakendada. Need haigused on kalade vereloomeorganite infektsioosne nekroos (IHN) ja viiruslik hemorraagiline septitseemia (VHS).

Määruse (EL) nr 652/2014 artikli 13 lõike 4 kohaselt teeb Euroopa Komisjon otsuse riiklike mitmeaastaste programmide ja nende rahastamise heakskiitmise kohta esimese rakendusaasta 31. jaanuariks. Nimetatud otsuse peab taotleja esitama PRIA-le selleks, et tõestada Euroopa Komisjoni tehtud heakskiitmise otsust toetuse andjale.

Eelnõu § 7 lõike 1 kohaselt teavitab PRIA taotlejaid taotluse esitamise tähtajast kirjalikult. Selleks, et taotlejal oleks võimalik taotluse esitamiseks teha vajalikud ettevalmistused, peab taotlejat teavitama vähemalt 25 tööpäeva enne taotluse esitamise tähtaega.

Eelnõu § 7 lõike 2 kohaselt kontrollib PRIA taotluses esitatud andmete õigsust ja vastavust toetuse saamise nõuetele. Samuti kontrollib PRIA toetuse taotluse nõuetekohasust ning taotleja vastavust toetuse saamise nõuetele. Selleks lähtub PRIA kalandusturu korraldamise seaduse §-st 28, kus sätestatakse fondi toetuse taotluse nõuetekohasuse kontrollimine.

Eelnõu § 7 lõike 3 kohaselt võib PRIA taotluse kulude vastavuse ning taotluse eelarve põhjendatuse kontrollimiseks küsida taotlejalt lisateavet, määrates taotlejale teabe esitamiseks vähemalt viie tööpäeva pikkuse tähtaja. Kui taotleja lisateavet tähtpäevaks ei esita, on PRIA-l õigus loobuda taotluse menetlemisest nende tegevuste või kulude puhul, mille kohta lisateavet ei esitatud.

Eelnõu § 7 lõikes 4 sätestatakse, et kui taotluses esineb puudusi, mille tõttu taotlus ei vasta nõuetele, esitab PRIA taotlejale nõude puuduvate dokumentide või andmete esitamiseks või esitatud andmetes või dokumentides sisalduvate puuduste kõrvaldamiseks. Puuduste kõrvaldamiseks määrab PRIA taotlejale vähemalt viie tööpäeva pikkuse tähtaja.

Eelnõu § 8 lõike 1 kohaselt teeb PRIA nõuetekohase taotluse rahuldamise otsuse kalandusturu korraldamise seaduse § 30 lõike 5 alusel.

Eelnõu § 8 lõike 2 kohaselt võib PRIA teha taotluse rahuldamata jätmise otsuse, lähtudes kalandusturu korraldamise seaduse § 30 lõikes 9 sätestatust.

Eelnõu § 8 lõike 3 kohaselt teeb PRIA taotluse rahuldamise, osalise rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuse 35 tööpäeva jooksul taotluse esitamise päevast arvates. Seehulgas arvestatakse ajakuluga järelepärimiste tegemiseks ning järelepärimistele vastamiseks, PRIA menetluseks ning otsuste kooskõlastamiseks.

Eelnõu §-s 9 sätestatakse toetuse maksmise kord, sealhulgas nõuded toetuse maksetaotlusele, kulusid tõendavate dokumentide loetelu, toetuse saaja esitatud maksetaotluse ja sellele lisatud kuludokumentide kontrolli ning toetuse väljamaksmise kord.

Eelnõu § 9 lõike 1 kohaselt esitab toetuse saaja toetuse väljamaksmiseks PRIA-le määruse lisa 2 nõuetele vastava maksetaotluse, sealhulgas kuludokumentide nimekirja. Lisaks esitab toetuse saaja abikõlblikke kulusid tõendavate dokumentide ära kirjad. Eelnõu § 9 lõikes 1 on loetelu

abikõlblikke kulusid tõendavatest dokumentidest. Nimetatud loetelu punkti 7 kohaselt tuleb esitada riikliku raamatupidamise majandusarvestuse tarkvara aruanded, mis on samaväärsed aruannetega, mis tuleb esitada eelnõu koostamise ajal kehtiva majandusarvestuse tarkvarast Systems, Applications and Products in Data Processing (edaspidi *SAP*). Esitada tuleb aruanne „Kassapõhised detailsed tehingud – tööjõukulud“ ja aruanne „Kassapõhised detailsed tegevused.“ Selle nõude eesmärk on vähendada halduskoormust. Edaspidi ei ole vajalik esitada eraldi maksude tasumist, maksete tegemist ja töötasu ülekandmist tõendavat dokumenti, näiteks palgalehte, või arve tasumist tõendavat dokumenti, näiteks riigisisest maksekorraldust. Lähtuvalt kassatulude ja kassakulude kontrollimise vajadusest on siiski vajalik esitada riigieelarvelistel asutustel kasutuses oleva majandusarvestuse tarkvara *SAP* koondväljavõtted „Kassapõhised detailsed tehingud – tööjõukulud“ ja „Kassapõhised detailsed tehingud“. Toetus makstakse välja, kui makse tegemise aluseks olevad kulud on abikõlblikud.

Eelnõu § 9 lõikes 2 täpsustatakse, et § 9 lõike 1 punktis 8 nimetatud tööajatabelit ei pea esitama juhul, kui ametniku või töötaja tööjõukulu arvestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 68 a lõike 5 kohaselt. See tähendab, et personalikulud võidakse arvutada nendele isikutele, kelle tööülesanded on tegevusega seotud osa-ajaliselt, kindla protsendina tööjõukulude brutosummast vastavalt tegevuse elluviimiseks kuu kohta kindlaks määratud protsendile töötatud ajast. See vabastab kohustusest kehtestada eraldi töötaja registreerimise süsteem, kuid tööandja peab andma töötajatele dokumendi, milles on see protsent kindlaks määratud.

Eelnõu § 9 lõike 3 kohaselt esitab toetuse saaja maksetaotluse toetuse väljamaksmiseks PRIA-le PRIA e-teenuse keskkonna ehk e-PRIA kaudu. Maksetaotlus esitatakse PRIA-le pärast toetatava tegevuse täielikku või osadena tasumist. Ühtlasi esitab toetuse saaja maksetaotluse PRIA-le mitte sagedamini kui kord kvartalis. Seega ei pea toetuse saaja maksetaotlusi esitama näiteks iga kuu, vaid peab seda tegema harvemini.

Eelnõu § 9 lõikes 4 sätestatakse, et PRIA kontrollib toetuse taotleja esitatud lisa 2 kohast maksetaotlust, mis sisaldab ka kuludokumentide nimekirja. Samuti kontrollib PRIA lõikes 1 nimetatud kulusid tõendavaid dokumente.

Eelnõu § 9 lõike 5 kohaselt teeb PRIA toetuse maksmise otsuse kalandusturu korraldamise seaduse § 33 lõike 2 alusel 35 tööpäeva jooksul nõuetekohaste dokumentide saamisest arvates. Seejuures arvestatakse ajakuluga järelepärimiste tegemiseks, nendele vastamiseks, vajaduse korral riigihangete nõuetekohasuse kontrolli tegemiseks ning menetlemiseks ja otsuste kooskõlastamiseks.

Eelnõu § 9 lõike 6 kohaselt makstakse toetus toetuse saaja arvelduskontole kümne tööpäeva jooksul toetuse maksmise otsuse tegemisest arvates.

Eelnõu §-s 10 kehtestatakse dokumentide säilitamise nõuded. Määruse alusel PRIA-le esitatud dokumente taotlejale ja toetuse saajale ei tagastata.

Eelnõu § 10 lõikes 1 sätestatakse nõuded nii toetuse andmist korraldavate asutuste saadud andmete kui ka toetuse saaja kuludokumentide säilitamise kohta. Toetuse saaja peab kulu abikõlblikkust tõendavaid dokumente ja muid tõendeid säilitama kalandusturu korraldamise seadusest tulenevalt neli aastat alates selle aasta 31. detsembrist, millal 30. juuni seisuga on kõikide projektis abikõlblikuks loetud kulude alusel toetus välja makstud, välja arvatud juhul, kui muus õigusaktis ei ole sätestatud pikemat tähtaega.

Eelnõu § 10 lõikes 2 sätestatakse, et kalandusturu korraldamise seaduse § 34 lõikes 2 sätestatud tähtaja algusest ja lõpust teavitab toetuse saajat PRIA.

Eelnõu §-ga 11 muudetakse maaeluministri 8. jaanuari 2020. a määrust nr 1 „2020. aastal toetatavate „Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi rakenduskava 2014–2020“ meetmete ja tegevuste liigid.“ Määrust täiendatakse punktiga 17 sõnastuses „vesiviljelusloomade tauditõrjeprogrammi rakendamise toetus.“ Määruse eesmärk on kehtestada rakenduskava 8. peatükis toodud Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi toetused 2020. aastaks. Kalandusturu korraldamise seaduse § 5 lõike 1 kohaselt võib valdkonna eest vastutav minister määrusega kehtestada Euroopa Merendus- ja Kalandusfondist toetatavate meetmete ja vajaduse korral tegevuste liigid, mida 2020. aastal toetatakse. Kalandusturu korraldamise seaduse § 5 lõike 2 kohaselt otsustab valdkonna eest vastutav minister käskkirjaga Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi toetusteks ettenähtud vahendite jaotuse meetmete ja vajaduse korral tegevuste kaupa. Valdkonna eest vastutav minister teeb seda, arvestades 2020. aasta riigieelarve seaduse § 1 osa 6 jao 8 kalandusprogrammi rahastamiskavas toetusteks määratud rahalisi vahendeid ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 508/2014 artikli 19 lõike 1 alusel heaks kiidetud rakenduskava.

Määrusega kehtestatakse kaks lisa.

Lisas 1 sätestatakse vesiviljelusloomade tauditõrjeprogrammi rakendamise toetuse taotlusele esitatavad nõuded.

Lisas 2 sätestatakse vesiviljelusloomade tauditõrjeprogrammi rakendamise toetuse maksetaotlusele esitatavad nõuded.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu koostamisel on arvestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 508/2014 Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EÜ) nr 2328/2003, (EÜ) nr 861/2006, (EÜ) nr 1198/2006/ ja (EÜ) nr 791/2007 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1255/2011 (ELT L 149, 20.05.2014, lk 1–66). Määrus on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320–469).

4. Määruse mõjud

Määruse jõustudes hakkab kehtima Euroopa Merendus- ja Kalandusfondist vesiviljelusloomade tauditõrjeprogrammi rakendamise toetuse andmise ning kasutamise tingimused ja kord, mis soodustab riikliku vesiviljelusloomade tauditõrjeprogrammi rakendamist.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Vesiviljelusloomade tauditõrjeprogrammi rakendamise toetuse rakendamisega seotud kulud on abikõlblikud ning neid rahastatakse Euroopa Merendus- ja Kalandusfondist. Vastavalt määruse (EL) nr 652/2014 artikli 13 lõikes 4 sätestatud Euroopa Komisjoni 31. jaanuari 2020. aasta otsusele programmi heakskiitmise ja kaasrahastamise kohta on meetme eelarve tauditõrjeprogrammi rakendamise lõppemiseni aastal 2023 koos tulemusreserviga 211 801 eurot, millest Eesti kaasfinantseering on 25%. Kalandusturu korraldamise seaduse § 5 lõike 2 kohaselt kehtestab fondi toetusteks ettenähtud vahendite jaotuse igaks eelarveaastaks meetmete ja vajaduse korral tegevuste kaupa valdkonna eest vastutav minister käskkirjaga.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Määruse eelnõu esitati õigusaktide eelnõude infosüsteemi EIS kaudu kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile ja Keskkonnaministeeriumile ning e-posti teel arvamuse esitamiseks Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ametile ning Veterinaar- ja Toiduametile.

Vesiviljelusloomade tauditõrjeprogrammi rakendamise vajadus tuleneb Eesti vesiviljeluse sektori initsiatiivist. Erialaliitudega toimus vastavateemaline arutelu 10. jaanuaril 2019. aastal Maaeluministeeriumis.

Veterinaar- ja Toiduamet kooskõlastas määruse eelnõu märkusteta. Keskkonnaministeerium ja Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet esitasid ettepanekud EIS-i kooskõlastuse ajal. Ettepanekute kohta on koostatud eelnõu seletuskirja lisana tabel. Rahandusministeerium ei ole Vabariigi Valitsuse 13. jaanuari 2011. a määruse nr 10 „Vabariigi Valitsuse reglement“ § 7 lõike 4 kohaselt ettenähtud tähtjaks eelnõude infosüsteemi EIS kandnud kirja eelnõu heakskiitmise või eelnõuga põhjendamatult nõustumata jätmise kohta ning ei ole taotlenud tähtaja pikendamist ega teatanud sellest ning seetõttu loetakse eelnõu tema poolt heakskiidetuks.

(allkirjastatud digitaalselt)

Tiina Saron

Kantsler